

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ สงฺกิลิฏฺฐจิติตฺตสฺส ปเรสํ วา เกทาย อตฺตโน ปิยกมฺยตฺตาย วา กายวจี-
ปโยคสมฺภูฏาปิกา เจตนา ปิสฺสุมวาจา ปิสฺสุมํ วตฺติ เอตฺตยาติ กตฺวา ฯ

ตตฺถ สงฺกิลิฏฺฐจิติตฺตสฺสชาติ โสเภณ โทเสน วา วิพาทิจิติตฺตสฺส อุปฺตาทิจิติตฺตสฺส วา
ทูลิตฺตจิติตฺตสฺสชาติ อตฺถิ ฯ

สา ยสฺส เกทํ กโรติ ตสฺส อปฺปคฺคณตฺตาย อปฺปสวชฺชชา มหาคฺคณตฺตาย มหาสวชฺชชา ฯ
อปฺปิจ ยสฺส ยโต เกทํ กโรติ เตสฺส อภินฺเนสฺส อปฺปสวชฺชชา ภินฺเนสฺส มหาสวชฺชชา ฯ ตถา
กิลีสานํ มุทฺติพฺพตฺตาทฺเถ ฯ

ตสฺสา จตฺตาริ สมนฺนารา ภินฺนิตฺตพฺโพ ปโร อิติ อิเม นานา ภวิสฺสนฺตํติ เกทพฺุเรทฺขารตฺตา
วา อิติ อหํ ปิโย ภวิสฺสामी วิสฺสาสิโกติ ปิยกมฺยตฺตา วา ตชฺชว วายาโม ตทตฺถวิชานนฺนติ ฯ

ตตฺถ ตทตฺถวิชานนฺนติ เอเตน ยสฺส เปสฺสญฺญํ อุปสํหริติ โส ภิชฺชตฺต วา มา วา
ตสฺส อตฺถตฺตสฺส วิญญฺาปนเมว ปมาณนฺนติ ทสฺเสติ ฯ ปรสฺมี ปน อภินฺเน กมฺมปถเกทโ นตฺถิ
ภินฺเน เอว โหติ ฯ

[๒๑๒] สงฺกิลิฏฺฐจิตฺตสฺส ปเรสฺส วา เกทาย อตฺตโน ปิยภมฺมตฺตย วา กายวชิ-
ปโยคสมฺภูฏฺฐาปิภา เจตนา ปิสุณฺวจา ปิสุณํ วตฺติ เอตยาติ กตฺวา ฯ

ตตฺถ สงฺกิลิฏฺฐจิตฺตสฺสชาติ โสณน โทเสน วา วิพาทิจิตฺตสฺส อุปฺตาทิจิตฺตสฺส วา
ทูลิตฺตจิตฺตสฺสชาติ อตฺถิ ฯ

สา ยสฺส เกทํ กโรติ ตสฺส อปฺปคฺคฺนตฺตย อปฺปสวชฺชชา มหาคฺคฺนตฺตย มหาสวชฺชชา ฯ
อปฺปิจ ยสฺส ยโต เกทํ กโรติ เตสฺส อภินฺนํสฺส อปฺปสวชฺชชา ภินฺนํสฺส มหาสวชฺชชา ฯ ตถา
กิลีสานํ มุหฺตฺติพฺพตาเกทา ฯ

[๒๑๓] เจตนาของผู้มีจิตเศร้าหมอง อันยังกายประโยคและวจีประโยคให้ตั้งขึ้น
เพื่อทำลายชนเหล่าอื่นก็ดี เพื่อประสงค์จะทำตนให้เป็นที่รัก (ของผู้อื่น) ก็ได้ ชื่อว่าปิสุณฺวจา
เพราะวิเคราะห์ว่า "ปิสุณฺวจาจิบุคฺคล ย่อมกล่าววคำส่อเสียด ด้วยเจตนา นั้น" ฯ

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า สงฺกิลิฏฺฐจิตฺตสฺส ได้แก่ ของผู้มีจิตถูกโลภะหรือโทสะ
บีบคั้น หรือของผู้มีจิตถูกโลภะหรือโทสะแผดเผา, อธิบายว่า ของผู้มีจิตถูกโลภะหรือโทสะ
ประทุษร้าย ฯ

ปิสุณฺวจานั้น ชื่อว่ามีโทษน้อย เพราะบุคคลผู้ถูกปิสุณฺวจาจิบุคฺคลทำความแตกกันมี
คุณน้อย, ชื่อว่ามีโทษมาก เพราะผู้นั้นมีคุณมาก ฯ อีกอย่างหนึ่ง ปิสุณฺวจาจิบุคฺคลทำชนใด
ให้แตกจากชนใด, เมื่อชนทั้ง ๒ ฝ่ายนั้น ยังไม่แตกกัน ปิสุณฺวจานั้นชื่อว่ามีโทษน้อย, เมื่อชน
ทั้ง ๒ ฝ่ายนั้นแตกกัน ชื่อว่ามีโทษมาก ฯ อนึ่ง ปิสุณฺวจานั้นชื่อว่ามีโทษน้อยและมีโทษมาก
ในเพราะความต่างแห่งความที่กิเลสอ่อนและแรงกล้า ฯ

ตลสา จตุตโร สมภารา ภาหิตพโพ ปโร อิติ อิเม นานา ภาวิสุสนุตีติ ภาทปฺเรทฺขารตา
วา อิติ อหํ ปโย ภาวิสุสामी วิสุสาลีโกติ ปียกมฺยตา วา ตชฺไช วายาโม ตทตฺตฺวิชานนฺติ ฯ

ตตฺถ ตทตฺตฺวิชานนฺติ เอเตน ยสฺส เปสฺสญฺญํ อฺปสํหริติ โส ภิชฺชตฺถ วา มา วา
ตลสฺส อตฺถลสฺส วิญฺญาปนเมว ปมาณนฺติ ทลเสติ ฯ ปรสฺมี ปน อภินฺเน กมฺมปถเกโท นตฺถิ
ภินฺเน เอว โหติ ฯ

ปิสฺสูณวาทนํเมืองค์ ๔ คือ คนอื่นที่ฟังทำลาย ๑ ความเป็นผู้มุ่งเพื่อทำลายด้วย
ประสงค์ว่า "คนพวกนี้จักเป็นผู้แตกต่างกัน ด้วยอุบายอย่างนี้" ดังนี้เป็นเบื้องต้น หรือความ
เป็นผู้ปรารถนาจะทำตนให้เป็นที่รัก ด้วยประสงค์ว่า "เรจักเป็นที่รัก จักเป็นผู้คู่กันเคย ด้วย
อุบายอย่างนี้" ดังนี้ ๑ ความพยายามอันเกิดจากจิตนั้น ๑ ผู้อื่นรู้ความนั้น ๑ ฯ

บรรดาองค์เหล่านั้น ด้วยองค์ว่า ตทตฺตฺวิชานนํ ดังนี้ นั้น ท่านแสดงว่า "ปิสฺสูณวาท-
บุคคล น้อมนำคำล่อลึงไปแก่ผู้ใด, ผู้นั้นจะแตกกันก็ตาม ไม่แตกกันก็ตาม, การทำผู้อื่น
ให้เข้าใจเรื่องนั้นนั้นแลเป็นประมาธ" ฯ แต่เมื่อชนอื่นไม่แตกกัน กรรมบถไม่ขาด (ต่อ) เมื่อชน
อื่นแตกกัน จึงขาด ฯ